

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ПИТАНЬ УНИКНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

© Ходзицька В.В., 2019

Збалансованість державного бюджету на 2019 рік була ключовою умовою старту нової програми співпраці з МВФ. Ухвалений у листопаді бюджет вийшов реалістичним. Закладені в його основу макроекономічні параметри більш помірковані, ніж у попередні роки та переважно консистентні з прогнозом НБУ. Це істотно знижує ризики того, що протягом року бюджет необхідно буде коригувати або що виникатимуть розриви ліквідності, як це спостерігалось декілька разів протягом 2018 року. Щоб уникати подібних ситуацій в майбутньому, урядові слід перейняти досвід розвинених країн та сформувати буфери ліквідності у гривні та іноземній валюті. Це підвищить стійкість державних фінансів та знизить суверенні ризики. Ризики для дохідної частини бюджету можуть створювати майбутня динаміка експорту та імпорту (за цими статтями існує певне розходження оцінок НБУ та уряду) та перерахування частини прибутку Національного банку за 2018 рік (парламент затвердив 47.6 млрд грн, але остаточна сума стане відомою лише за підсумками року й може бути іншою). Ризики видаткової частини бюджету – розмір субвенції місцевим бюджетам для надання пільг і житлових субсидій населенню (ціни на газ для побутових користувачів зросли, а затверджена сума зменшилася з 71 млрд грн в 2018 році до 55 млрд грн в 2019 році) та можливі додаткові потреби Пенсійного фонду. Дефіцит бюджету в розмірі 2.3% досяжний і помірний. Проте, імовірно, за підсумками 2019 року бюджет буде зведено з ще меншим дефіцитом, якщо виникнуть труднощі із залученням фінансування.

Розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку (BEPS) – проблема глобального характеру, рішення якої є викликом для більшості країн світу. Глибока економічна криза зумовила формування нових вимог до ведення бізнесу, що розробляються ключовими міжнародними інститутами. Два зазначені чинники зумовили необхідність об'єднання зусиль двох інститутів – ОЕСР і «Групи двадцяти» – для вироблення дієвих рішень щодо BEPS. Такий формат роботи дозволив залучити до неї як розвинені, так і країни, що розвиваються, які є членами даних інститутів, а також значне число держав-партнерів. В результаті загальне число країн, які підтвердили відданість рішенням проблеми BEPS, перевищує 100.

Основним документом проекту ОЕСР і «Групи двадцяти» за рішенням зазначеної проблеми є План BEPS. П'ятнадцять Заходів даного Плану передбачають здійснення комплексу заходів, які дають змогу країнам-учасникам боротися з розмиванням оподаткованої бази і переміщенням прибутку. Реалізація заходів вимагає ретельного опрацювання, оскільки поспішність і зайве посилення вимог можуть призвести до негативних наслідків для умов ведення бізнесу в країнах.

Підсумками роботи «Групи двадцяти» і ОЕСР були опубліковані 13 підсумкових доповідей і коментарі до них, що відображають консенсус, досягнутий за Заходами Плану BEPS. Результат подальших національних дій по кожному з Заходів повинен сформувати всеосяжний і узгоджений підхід до вирішення проблеми. П'ятнадцять заходів Плану BEPS розрізняються за ступенем узгодженості конкретних дій, спрямованих на вирішення проблеми розмивання бази оподаткування.

Рис. 1 Особливості Багатосторонньої конвенції

Заходи передбачають (в порядку зниження ступеня узгодженості між країнами) впровадження «мінімальних вимог», які будуть виконуватися країнами шляхом внесення змін до відповідного національного законодавства; розробку інструкцій з загальні напрями виправлення ситуації проведеної політики («загальних підходів»), які передбачають певну гнучкість національних заходів, а також виявлення «найкращих практик» по тих чи інших напрямках роботи та рекомендації по їх реалізації на національному рівні. При цьому, по крайній мірі в деяких беруть участь в Проекті BEPS країнах, реалізація заходів відповідно до встановленої передовим досвідом не є обов'язковою.

Крім того, частина Заходів Плану BEPS передбачає зміну вже існуючих підходів ОЕСР, раніше схвалених країнами, або створення нових інструментів, таким чином, не вимагаючи реалізації заходів на національному рівні, принаймні на поточному етапі.

1. CBEC (Central Board of Excise and Customs of India) (2016) Finance Act 2016. Режим доступу: <http://www.cbec.gov.in/resources/htdocs-cbec/fin-act2016.pdf>

2. Deloitte (2017a) BEPS Actions Implementation by Country. Brazil. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-beps-actions-implementation-brazil.pdf>

3. Deloitte (2017f) BEPS Actions Implementation by Country. South Africa. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-beps-actions-implementation-southafrica.pdf>